

УДК 37:004.7:355.01

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/58-1-48>**Тетяна ЗАДОРЖНЯ,***orcid.org/0000-0002-4634-7339*

старший викладач кафедри сучасних мов

Миколаївського національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова

(Миколаїв, Україна) *itata240@gmail.com*

ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ ДОДАТКІВ ДЛЯ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У статті зазначено, що основною проблемою сьогодення, з якою стикаються викладачі іноземних мов на спеціальностях немовного напрямлення, є організація навчання для найбільш ефективного засвоєння матеріалу. У цьому контексті наведена необхідність використання мобільних додатків для вивчення здобувачами вищої освіти немовних спеціальностей іноземної мови у сучасних соціально-освітніх умовах. Проаналізовано наукову літературу з даного питання та виокремлено проблемне питання. Окреслено мету статті, яка полягає в систематизуванні знань з приводу використання різноманітних платформ для смартфонів під час викладання та вивчення іноземної мови. Зазначено, що більшість з мобільних додатків, корисних під час вивчення англійської або інших мов, можна віднести в одну з умовних категорій: додатки для лексичної підготовки студентів, ділянки для лексично-граматичної підготовки студентів та додатки для граматичної підготовки студентів. До кожного із зазначених «класів» мобільних сервісів наведено по декілька прикладів додатків, перевічених власним досвідом автора статті. До першої умовної категорії було віднесено такі додатки: Google Перекладач, Memrise, Quizlet, EnglishDom, Duolingo; до другої – певним чином теж Duolingo, Johnny Grammar's Word Challenge, LingQ, Rosetta Stone; до третьої – English Grammar In Use, English Grammar Practice, HelloTalk, HiNative. До кожного із зазначених додатків наведено коротку характеристику із зазначенням напрямку використання та основних особливостей. Також зазначені переваги та перелік деяких недоліків даних сервісів у контексті існуючих на сьогодні проблем організації освітнього процесу. У висновках зазначено, що для кращої оцінки роботи із кожним додатком, викладачі, які бажають випробувати цей метод у власній практиці, мають самостійно скористатися різноманітними програмами. Наголошено на тому, що найбільша кількість досліджуваних платформ краще підійде для покращення лексики. Також зауважено, що найбільш ефективним використанням таких застосунків буде за одночасного використання декількох найбільш зручних для окремого викладача та його студентів платформ.

Ключові слова: викладання іноземної мови, мобільні додатки, немовні спеціальності, дистанційна форма освіти, лексика, граматики.

Tetiana ZADOROZHNA,*orcid.org/0000-0002-4634-7339*

Senior Lecturer at the Department of Modern Languages

Mykolaiv National University of Shipbuilding named after Admiral Makarov

(Mykolaiv, Ukraine) *itata240@gmail.com*

USE OF MOBILE APPLICATIONS FOR FUTURE SPECIALISTS LANGUAGE TRAINING IN TECHNICAL SPECIALTIES IN THE CONDITIONS OF MARITAL STATE

The article states that the main problem faced by foreign languages teachers in non-linguistic specializations today is the organization of training for the most effective assimilation of the material. In this context, the necessity of using mobile applications for studying non-linguistic specialties of a foreign language by students of higher education in modern socio-educational conditions is indicated. The scientific literature on this issue was analyzed and a problematic issue was identified. The purpose of the article is outlined, which consists in systematizing knowledge about the use of various smartphone platforms during teaching and learning a foreign language. It is noted that the majority of mobile applications useful for learning English or other languages can be classified into one of the conventional categories: applications for lexical training of students, sites for lexical and grammatical training of students, and applications for grammatical training of students. For each of the specified "classes" of mobile services, several examples of applications, verified by the author's own experience, are given. The following applications were included in the first conditional category: Google Translate, Memrise, Quizlet, EnglishDom, Duolingo; to the second - in a certain way also Duolingo, Johnny Grammar's Word Challenge, LingQ, Rosetta Stone; to the third - English Grammar In Use, English Grammar Practice, HelloTalk, HiNative. A brief description is provided for each of the specified applications, indicating the direction of use and main features. The advantages and a list of some disadvantages of these services are also indicated in the context of the existing

problems of the organization of the educational process. The conclusions state that for a better evaluation of the work with each application, teachers who wish to test this goal in their own practice should independently use various programs. It is emphasized that the largest number of researched platforms will be better suited for vocabulary improvement. It is also noted that the most effective use of such applications will be the simultaneous use of several platforms that are most convenient for an individual teacher and his students.

Key words: *foreign language teaching, mobile applications, non-linguistic specializations, distance learning form, vocabulary, grammar.*

Постановка проблеми. Формування лінгвістичної компетенції у здобувачів вищої освіти немовних спеціальностей завжди було актуальною проблемою викладачів іноземних мов закладів вищої освіти. Це пов'язано, по-перше, із недостатньою мотивацією студентів цих спеціальностей, адже найбільша їх увага зосереджена саме на поглибленні знань у профільних дисциплінах. Однак сучасні соціально-освітні умови зумовили підвищену зацікавленість здобувачів усіх без винятку спеціальностей до вивчення іноземних мов, зокрема англійської. Тому тепер основною проблемою для викладачів англійської мови професійного спрямування є організація більш ефективного вивчення та засвоєння матеріалу. На сьогодні ця проблема ускладнюється важкими умовами дистанційного навчання, яке включає не тільки вже існуючі проблеми з онлайн-формою викладання у закладах вищої освіти, але й перебої з електроенергією та інтернет-підключенням як у здобувачів, так і у викладачів, які знаходяться на території України. Тобто багато з уже існуючих методів використання інформаційних технологій під час навчання у ЗВН можуть не спрацювати по відношенню до частини студентів. Це зумовлює необхідність віднайти нові методи подання і подальшого засвоєння інформації, зокрема суто теоретичного матеріалу.

В цьому контексті великого значення набуває використання саме мобільних додатків, особливо тих, які можна використовувати хоча б частково без обов'язкового інтернет-підключення, тобто в офлайн-режимі. Саме тому дослідження використання таких додатків є необхідним в сучасних освітніх умовах.

Аналіз досліджень. Пандемія COVID-19 та воєнний стан на території України, спричинений російською агресією, зумовили високий рівень зацікавленості фахівців в сфері педагогіки в питанні використання інформаційних технологій для викладання різноманітних дисциплін у закладах вищої освіти. Особливо це стосується саме викладання іноземної мов як інтерактивної дисципліни, тобто такої, що потребує постійного спілкування, повторення, поповнення лексичного запасу тощо.

Інтенсивними дослідженнями займаються такі науковці як Горбатюк Г.В., Кравченко Н.В.,

Алексеева Г.М. та Розумна Т.С. У своїх наукових публікаціях вони приділяють увагу використанню мобільних технологій для формування фахової компетенції у здобувачів вищої освіти під час вивчення іноземної мови. Ними також було розроблено власний додаток саме для вирішення цього питання (Горбатюк, Кравченко, Алексеева, Розумна, 2019: 152). Дослідженням іншого аспекту сформованої вище проблеми займався Волошинов С.А.. Він більше звернув увагу на окреслення основних переваг та недоліків використання існуючих додатків. Його спостереження дають поштовх для поглиблення знань у самих викладачів в питанні різноманітності та особливостей мобільних програм (Волошинов, 2020: 111).

Значний інтерес до питання виявили викладачі Мелітопольського університету Рябуха Т.В., Гурова Т.Ю., Зіненко Н.В., Гостіщева Н.О., які дослідили загальні можливості мобільних технологій для навчання іноземних мов (Рябуха, Гурова, Зіненко, Гостіщева, 2019: 92). Використання мобільних додатків для формування мовних навичок у студентів немовних спеціальностей вивчала та досліджувала Демиденко А.И., яка, окрім короткої характеристики, сформувала ще й класифікацію додатків для вивчення англійської й інших мов (Демиденко, 2018).

Не дивлячись на те, що багато наукових статей та досліджень вже було присвячено порушеному питанню, нові соціальні умови саме в Україні зумовлюють необхідність викладачів поглиблювати знання та намагатися якомога ефективніше використовувати можливості, створені мобільними додатками.

Мета статті. Метою даної статті є систематизувати знання щодо використання мобільних додатків для вивчення іноземної мови студентами немовних спеціальностей, охарактеризувати основні особливості ряду «мовних» додатків, описати практичний досвід використання деяких мобільних додатків. Це передбачає оцінку їх доступності та практичності в описаних вище освітніх умовах.

Виклад основного матеріалу. По-перше, усі мобільні додатки, які будуть охарактеризовані в даній публікації, розділити на три категорії:

1. Ті, що сприяють лексичній підготовці здобувачів.

2. Ті, що сприяють лексично-граматичній підготовці здобувачів.

3. Ті, що сприяють граматичній підготовці здобувачів.

Почнемо з вибору та характеристики першої категорії додатків. Основною проблемою лексичної підготовки студентів з іноземної мови є необхідність постійно повторювати вивчені слова та терміни, весь час практикуватись в їх вимові та написанні, а ще необхідність стрімкого нагромадження словникового запасу. Враховуючи, що у своєму суто професійному повсякденному житті студенти немовних спеціальностей частіше за все стикаються з іноземною мовою на заняттях із її викладення, багато часу таких занять зазвичай іде саме на повторення та засвоєння лексики. Мобільні додатки, які сприяють засвоєнню лексики могли б значно підвищити рівень здобувачів, дозволивши їм практикуватись самостійно у час поза навчанням (Волошинов, 2020: 109).

Першим додатком, на який варто звернути увагу є Google Перекладач. Зараз мова йде не про один із онлайн-сервісів Гугл, а саме про окремий додаток на смартфони від цієї компанії. Виявляється, що звичайний переклад слів з однієї мови на іншу є далеко не єдиною функцією програми. В контексті вивчення мови Google Перекладач можна використовувати як свій власний «розмовник», де усі слова можна систематизувати та зберігати відповідно до окремих тем чи розділів. Як відомо, для дисципліни «Іноземна мова з професійним спрямуванням» особливого значення набуває вивчення лексики, притаманної окремій спеціальності. Тому створення словника, розділеного на тематичні розділи є особливо доречним. До того ж за допомогою даного пристосування можна періодично прослуховувати промову слів, виразів та навіть речень для кращого їх запам'ятовування. Читаючи та вивчаючи іншомовні тексти на професійні теми, спеціальні налаштування додатку можуть допомогти перекладати цілі тексти та зберігати переклади незнайомих слів. Перекладаючи печатні тексти, не потрібно навіть вручну вносити текст – є можливість виділяти текст прямо з фотографії чи скан-копії, коли немає можливості його скопіювати напряму. Можливе завантаження перекладача певної мови із списком збережених слів (міні-словника), тобто надалі використання саме цього перекладача буде можливим в режимі офлайн. Це дуже зручно у контексті проблем з електропостачанням, а, отже, з інтернетом.

Другим додатком цієї категорії, вартим уваги,

є Memrise. Ця платформа особлива тим, що вона була створена не звичайним розробником, а самими користувачами. Це означає, що в самому додатку вже є моменти, ураховані тими, хто вивчає мову, тобто зручні та корисні. По-перше, тут є можливість вивчати базову лексику для тих, кому необхідно підтягнути рівень іноземної мови до загального рівня, наприклад, академічної групи чи потоку. Адже для багатьох викладачів іноземних мов, особливо на першому курсі, є те, що здобувачі вступають до вишу з різними рівнями англійської, тому буває складно підлаштуватися під усіх. Використання цього додатку дає можливість кожному студенту обрати необхідний для нього набір слів за складністю. По-друге, тут є можливість створювати свої картки за темами чи навіть без. Додатковою функцією є те, що вивчати лексику можна не тільки як «слово-переклад», а «вимова-переклад» чи навпаки, а також не тільки у варіанті тестів, а й варіанті самостійного написання слова. Саме сприйняття слів на слух є важливою навичкою, особливо для тих студентів, в яких недостатньо практики в цій сфері.

Дуже схожим за своїми функціями та можливостями додатком є Quizzlet. Вона має дещо інший інтерфейс та трохи відрізняється набором команд, але на загал має приблизно такий же рівень ефективності використання.

Ще одним з ефективних мобільних додатків є EnglishDom. Його перевага перед іншими вже описаними додатками в тому, що він є дуже професійною платформою. Він ґрунтується не лише на педагогічних основах, а й на основах психології людини, тобто використовує різні методи навчання та систематизації знань, які дозволяють швидше та якісніше запам'ятовувати слова. Тут можливе налаштування різноманітних режимів навчання, які можна налаштувати на усю групу або на невеликі підгрупи, чим створювати спортивний інтерес для здобувачів освіти та підвищувати ефективність вивчення. До того ж відокремлення вивчення лексики студентами, тобто винесення його на самостійне опрацювання у додатку, значно збільшує кількість часу, яке можна виділяти на заняттях для читання та переклад текстів, покращення розмовних навичок та навичок аудіювання тощо.

Хоча багато хто відносить цей додаток до третьої категорії (додатки, які сприяють лексично-граматичній підготовці фахівців), Duolingo все ж таки краще підходить до розділу лексики. Так, тут дійсно можна формулювати речення, практикувати побудову розмовних ситуацій, але найбільша увага все ж таки на формування словникового

запасу. Якщо усі програми, описані вище, краще використовувати вже під час безпосереднього поглиблення в професійне спрямування іноземної мови, то Duolingo допомагає збагатити словарний запас здобувача на перших етапах базового вивчення мови. У зв'язку із недостатньою шкільною підготовкою багатьох студентів на немовних, особливо технічних, спеціальностях дуже важливо сформулювати міцне підґрунтя для занурення у професійну лексику та тексти.

Саме тут ми вважаємо доречним перейти до характеристики наступної категорії мобільних додатків – для лексично-граматичної підготовки здобувачів вищої освіти. По-перше, варто зазначити, що у цьому пункті можливе використання сервісу Duolingo, тому що він серед всього свого функціоналу має певні завдання аудіювання та повторювання певних виразів, що сприятиме кращому запам'ятовуванню найважливіших мовних конструкцій. До того ж мовні завдання розподілені по темах, тобто можливе не тільки запам'ятовування граматичної конструкції, а й повторення на прикладі практичного використання лексики з певної теми.

Дуже зручним додатком даної умовної категорії є Johnny Grammar's Word Challenge. Це платформа, яка дозволяє за вибором перевіряти граматику, лексику чи вимову. Перша функція допомагає набиратися практики із виконання завдань з певної граматичної теми, наприклад, використання прийменників. Дві інші функції допомагають опрацьовувати різні набори слів, не тільки вивчаючи їх написання, а й практикуючи вимову. Враховуючи, що саме розмовна підготовка студентів технічних й інших немовних спеціальностей стала дуже важливою сьогодні, це є дуже зручною та корисною функцією додатку.

Мобільний додаток LingQ навчає краще опрацьовувати тексти. Під час викладання іноземної мови професійного спрямування доволі частим завданням, з яким працює педагог, є читання, перекладання та аналіз іншомовних текстів професійного спрямування. до речі, тут дуже важливо, щоб стаття або невеликий шматок тексту були написані іноземною мовою як мовою оригіналу – це поглиблює знання здобувачів. Окрім граматики, яка опрацьовується за допомогою роботи з текстами, цей додаток допомагає виділити, перекласти та запам'ятати незнайому лексику. Тобто це можуть бути саме ті слова професійного набору лексики, з якими виникають проблеми чи питання у студентів. Це дуже зручно не лише в умовах вимушеного дистанційного навчання, а й за традиційної очної форми викладання мови у виші.

Особливо корисним додатком тут ми вважаємо Rosetta Stone. Його особливість полягає в тому, що це є доповнення до інтерактивних книжок, однак може використовуватися як і окрема платформа. Вона використовує метод заглиблення здобувача знань в імітоване англomовне середовище, тобто допомагає опинитися в умовах, де потрібно оперувати одночасно й лексикою, й граматиною. Взагалі методика дуже цікава, вона не потребує особливих зусиль від самого викладача та є дійсно дієвою, особливо коли потрібно зацікавити студента та зрозумілим шляхом пояснити ті чи інші явища в мові, яка вивчається.

Перейдемо до характеристики останнього класу мобільних додатків для вивчення іноземної мови – до тих, які допомагають при вивченні граматики. Додаток English Grammar In Use більше розрахований на те, щоб допомагати студентові швидше та зручніше вивчати різноманітні розділи англійської граматики, а викладачеві – систематизувати заняття за темами. Це своєрідний посібник з іноземної мови, який, по-перше, завжди під рукою (це дуже зручно, враховуючи ті умови, що і викладачі і студенти іноді мають сьогодні змінювати своє місце проживання), а, по-друге, містить повний набір необхідної інформації. Звісно, він не кожному підійде за інтерфейсом, але функціонал однозначно переважає.

Якщо ми кажемо про практику граматики, то, мабуть, багатьом з нас, як викладачам, так і студентам, набридло вирішувати одні й ті ж тести із застарілих збірників граматики. Тому для більш цікавої та ефективної практики іноземної мови краще використовувати інтерактивні додатки, такі як English Grammar Practice. Ця програма дозволяє не тільки вивчати, а й перевіряти набуті знання. Цей додаток доречно використовувати у поєднанні із English Grammar In Use. Хочу зазначити, що інтерфейс цього додатку вже є більш приємним та зручним. Його використання допоможе закріпити вивчення, а також дає змогу студентові періодично самостійно перевіряти свої сили у тій чи іншій темі.

Звісно, у цьому питанні неможливо оминати додатки, за допомогою яких студенти можуть спілкуватися з носіями іноземної мови або з іншими людьми, які її вивчають. Цей спосіб засвоєння матеріалу є ще більш ефективним, бо демонструє необхідність поглиблення знань з мови та закріплює вивчене набагато швидше, ніж будь-які абстрактні завдання з граматики. Коли необхідно будувати речення по ходу розмови, а не дивлячись на безлике речення, то мозок, зазвичай, працює краще. Отже, для активування саме цього аспекту вивчення іноземної мови можна використати,

наприклад, додаток HelloTalk. За допомогою нього можна зв'язатися з тими, хто володіє мовою на високому рівні чи на такому ж рівні, який має здобувач вищої освіти. Таким чином буде відбуватися обмін досвідом, отримання нових знань, занурення в реальні особливості вивчення, наприклад, англійської мови (Хаустова, 2020).

Однак далеко не всі студенти готові розпочати своє спілкування з незнайомою людиною, тим паче мовою, якою він чи вона погано володіє. Для цього теж існує особливий сервіс – HiNative. Це набір питань, на які має відповідати здобувач у ході віртуально розмови. Величезна перевага саме цього додатку в тому, що, окрім самої практики та засвоєння матеріалу, програма самостійно перевіряє користувача на предмет помилок чи неточностей і виправляє його. Тобто студент матиме можливість ще й вчитися на власних помилках. При цьому цей процес не потребує втручання викладача, автоматична перевірка робить все за нього, а він може лише ознайомитися з особистими результатами того чи іншого студента.

Висновки. Отже, підсумовуючи усе зазначене вище, варто відзначити, що на терені викладення іноземної мови для здобувачів вищої освіти

немовних спеціальностей є багато можливостей полегшення роботи за допомогою використання мобільних додатків. Використовувати такі програми можна в різних напрямках, залежно від поставленої в даний момент мети перед викладачем та здобувачами освіти. Важливо зрозуміти, що тут неможливо віднайти одну єдину для всіх формулу користування додатками, а тим паче обрати унікальну програму для кожного викладача і студента. Зазначені мобільні пристосування є лише невеликою частиною усіх існуючих сервісів та платформ, кожні з яких мають свої переваги та недоліки. Цікаво та важливо, що переважна більшість додатків краще всього може бути використана для вивчення лексики та поповнення словарного запасу, а не для просування в бік вивчення граматичної складової мови. Проте не погодитись із необхідністю все більше й більше переходити до поступового використання хоча б невеликої кількості з цих платформ просто неможливо. Хочеться також відзначити, що найефективнішим способом використання додатків буде одночасне поєднання декількох платформ, які б змогли задовільнити одразу велику кількість потреб у засвоєнні студентами немовних спеціальностей матеріалу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Горбатюк Л.В., Кравченко Н.В., Алексеева Г.М., Розумна Т.С. Мобільні додатки як засоби формування іншомовної лексичної компетентності студентів нефілологічних спеціальностей. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2019. № 6. С. 150-164.
2. Волошинов С.А. Мобільні технології навчання у професійній підготовці майбутніх фахівців морського транспорту. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2020. № 1. С. 108-121.
3. Гурова Т.Ю., Рябуха Т.В., Зіненко Н.В., Гостішева Н.О. Мобільні додатки як інноваційний засіб навчання іноземної мови. *Науковий вісник мелітопольського державного педагогічного університету*. 2019. № 2 (23). С. 92-99.
4. Демиденко А.И. Використання мобільних додатків у навчанні іноземної мови студентів нефілологічного профілю. *Чорноморський національний університет імені Петра Могили*. 2018. URL: <https://www.sworld.education/konferbe4-218/39.pdf/>. (дата звернення 29.11.2022)
5. Хаустова Л. 10 додатків для безкоштовного вивчення англійської: стаття. 2020. URL: <https://www.6262.com.ua/news/2632394/10-dodatkov-dla-bezkostovnoho-vivcenna-anglijskoi>. (дата звернення 25.08.2022)

REFERENCES

1. Horbatiuk L.V., Kravchenko N.V., Aliexsieieva H.M., Rozumna T.S. Mobilni dodatky yak zasoby formuvannia inshomovnoi leksychnoi kompetentnosti studentiv nefilolohichnykh spetsialnostei. [Mobile applications as a means of foreign language lexical competence formation of non-philological specialties' students]. *Information technologies and teaching aid*, 2019, № 6, pp. 150-164 [in Ukrainian].
2. Voloshynov S.A. Mobilni tekhnolohii navchannia u profesiinii pidhotovtsi maibutnix fakhivtsiv morskoho transportu. [Mobile training technologies in the professional training for the prospective river and maritime transport specialists]. *Information technologies and teaching aid*, 2020, № 1, pp. 108-121 [in Ukrainian].
3. Hurova T.Yu., Riabukha T.V., Zinenko N.V., Hostishcheva N.O. Mobilni dodatky yak innovatsiinyi zasib navchannia inozemnoi movy. [Mobile applications as an innovative tool learning a foreign language]. *Scientific Bulletin of the Melitopol State Pedagogical University*, 2019, № 2 (23), pp. 92-99 [in Ukrainian].
4. Demydenko A.Y. Vykorystannia mobilnykh dodatkov u navchanni inozemnoi movy studentiv nefilolohichnoho profilu. [Use of mobile apps for language teaching of students of non-philological specialties]. *Black Sea National University named after Petro Mohyla*, 2018. URL: <https://www.sworld.education/konferbe4-218/39.pdf/> [in Ukrainian].
5. Khaustova L. 10 dodatkov dlia bezkoshtovnoho vyvchennia anhlis'koi. [10 applications for learning English for free]. URL: <https://www.6262.com.ua/news/2632394/10-dodatkov-dla-bezkostovnoho-vivcenna-anglijskoi> [in Ukrainian].